

Quickscan flora en fauna

Driehoekweg 3, Haaren

2012

Quickscan flora en fauna Driehoekweg 3, Haaren 2012

Status: definitief, 31 januari 2013

In opdracht van:

Dhr. J. van Alphen

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

Ing. R.A.J. Pahlplatz, F.A.N. Meeuwissen & C.E. Linders

Projectnummer: 12-022

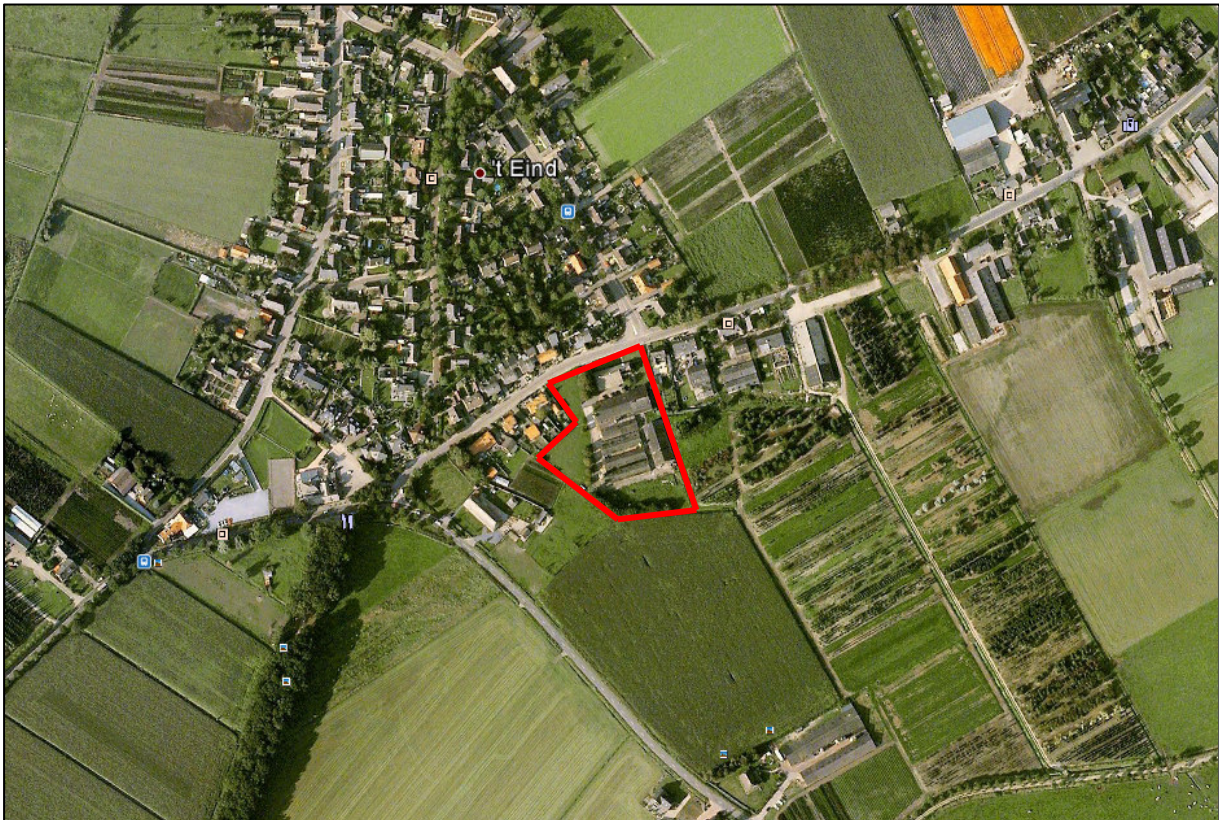
INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding.....	1
1.2	Beschrijving plangebied	1
1.3	Vorgenomen ontwikkeling	3
1.4	Opzet van de rapportage	3
2.	ANALYSE GEBIEDSBESCHERMING	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Afwegingskader Natura 2000	5
2.3	Afwegingskader Beschermde natuurmonumenten	7
2.4	Afwegingskader Verordening Ruimte (2010).....	7
2.5	Boswet	7
3.	ANALYSE SOORTBESCHERMING	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Flora.....	9
3.3	Zoogdieren	9
3.4	Vogels	11
3.5	Amfibieën.....	12
3.6	Reptielen	13
3.7	Vissen	13
3.8	Insecten.....	13
4.	CONCLUSIES	15
4.1	Conclusies gebiedsbescherming	15
4.2	Conclusies soortbescherming.....	15
5.	LITERATUURLIJST EN WEBSITES.....	17
	 Bijlage 1 Relevante kaders natuurwetgeving en - beleid	19
	Bijlage 2 Gegevens NDFF	25
	Bijlage 3 Verblijfsplaatsen vleermuizen	27
	Bijlage 4 Overzicht beschermde soorten.....	29

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Aan de Driehoekweg 3 te Haaren is initiatiefnemer J. van Alphen voornemens over te gaan tot de sanering van een bestaand agrarisch bouwvlak (zie figuur 1). De bestaande woning (bedrijfspan) wordt gesplitst en verbouwd tot twee woningen. Aanwezige stallen worden gesloopt. Voor de sanering komen uiteindelijk vier burgerwoningen terug (gemeentelijk contingent). In de toekomstige situatie worden uiteindelijk vier woningen gerealiseerd (zie figuur 7). De procedure betreft het perceel kadastraal bekend als Haaren 1903. Voor de voorgenomen ontwikkeling is een wijziging van het bestemmingsplan ter plaatse noodzakelijk.

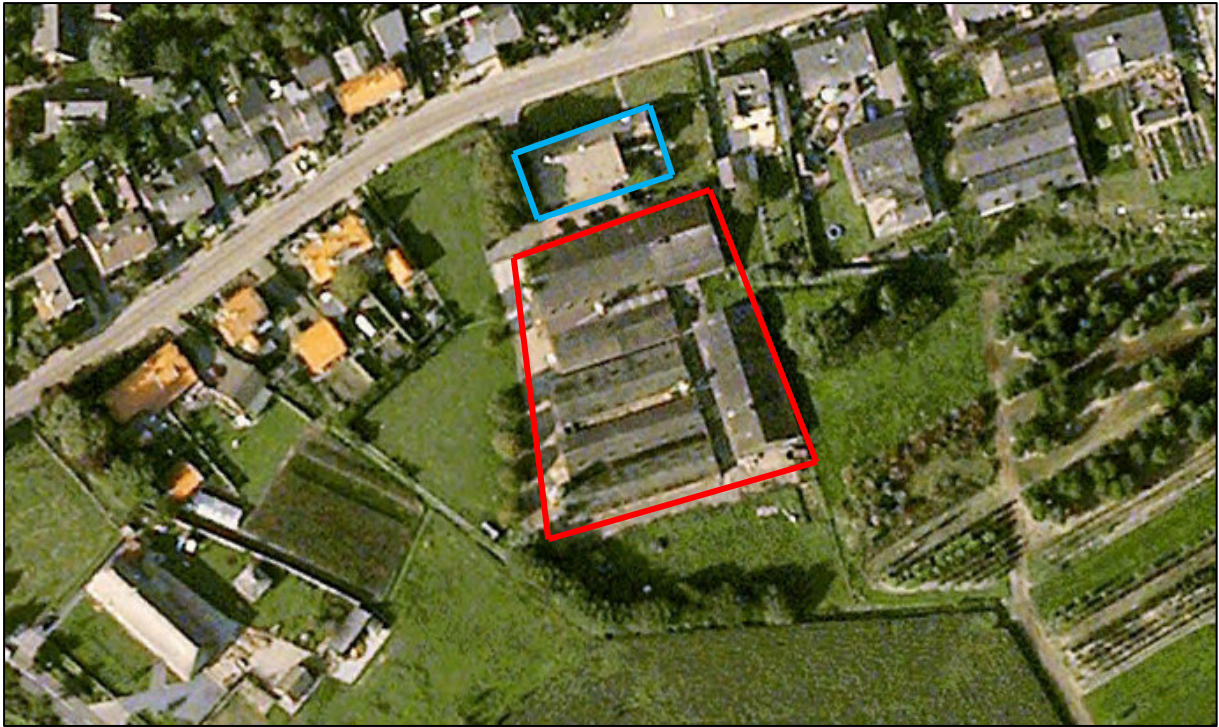
Figuur 1: Ligging van het plangebied (rood) ten zuiden van de Driehoekweg (Google Earth, 2012).

De quickscan maakt onderdeel uit van deze bestemmingsplanwijziging. Doel van deze quickscan is inzichtelijk te maken of beschermde natuurwaarden in het plangebied aanwezig zijn en welke betekenis deze hebben voor de verdere uitvoering. Tevens wordt inzichtelijk gemaakt of door de geplande ontwikkeling negatieve effecten te verwachten zijn op beschermde gebieden en welke stappen eventueel doorlopen dienen te worden. In deze quickscan worden de natuurwaarden van het gehele plangebied in beeld gebracht (binnen het rode vak in figuur 1).

1.2 Beschrijving plangebied

Het plangebied ligt aan de zuidoostrand van de gemeente Haaren in buurtschap 't Eind en grenst aan de noordkant aan de Driehoekweg (zie figuur 1). Het plangebied bestaat in de huidige situatie uit een voormalig agrarisch bedrijf met verschillende opstallen en enkele grasvelden. De zuidelijke helft van het plangebied grenst aan agrarische gronden met daarop enkele agrarische bedrijfswoningen. De noordelijke helft van het plangebied sluit aan op de bebouwing van buurtschap 't Eind. Langs de zuidzijde van het plangebied staan struiken en

heesters. Vanaf de Driehoekweg staat door het westelijk deel van het plangebied tot aan de zuidwesthoek van het terrein een losse rij van bomen. Het gaat om wilde kastanjes met daartussen één walnoot.

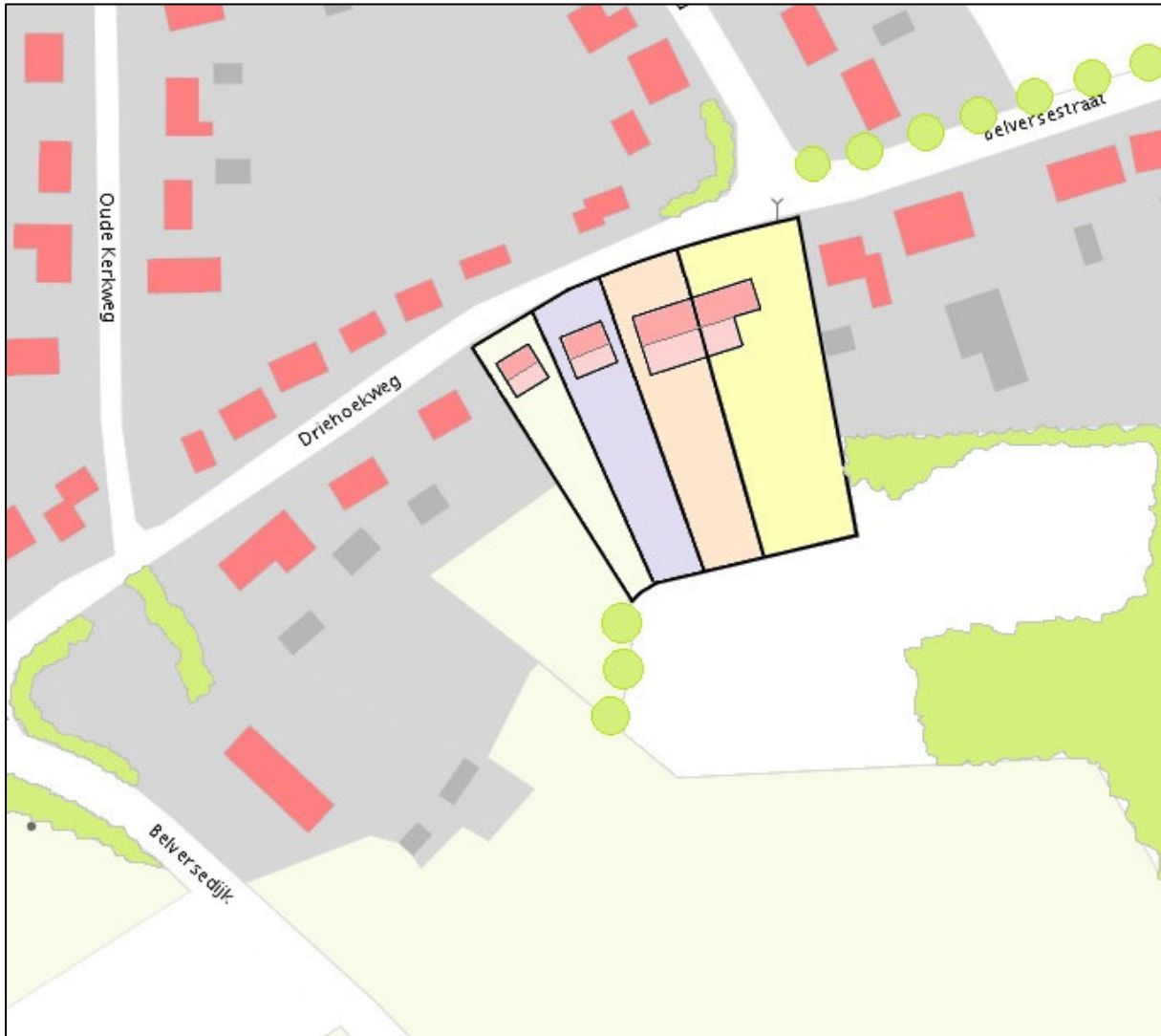
Figuur 2: Te saneren opstallen (rood) en 'op te splitsen' woning/bedrijfspan (blauw).

Figuur 3 t/m 6: Impressie van het plangebied (zie ook voorzijde rapport).

1.3 Voorgenomen ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling betreft de wijziging van de bestemming van agrarisch naar wonen. De bestaande opstallen worden gesloopt met uitzondering van de huidige woning. Deze wordt verbouwd naar twee woningen en daarnaast worden twee nieuwe woningen gebouwd. Een aantal van de nu aanwezige bomen die in een losse rij van noord naar zuid in het westelijk deel van het plangebied staan wordt gekapt.

Figuur 7: Eindvisie plangebied.

1.4 Opzet van de rapportage

De Nederlandse natuurbescherming kent twee aspecten: gebiedsbescherming en soortbescherming. In deze natuurtoets worden beide aspecten nader onderzocht. In hoofdstuk 2 en 3 worden respectievelijk gebieds- en soortbescherming uitgewerkt. In hoofdstuk 4 worden de conclusies op een rij gezet en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen beschreven.

In bijlage 1 wordt relevante achtergrondinformatie op het gebied van natuurwetgeving en beleid weergegeven. In bijlage 2 zijn de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna opgenomen. Het onderzoek naar de beschermingsstatus van soorten die voorkomen in of in de omgeving van het plangebied, is uitgevoerd door een gegevensset samen te stellen van waarnemingen uit de ruime omgeving van het plangebied. Daartoe zijn

gegevens verzameld uit diverse eerdere onderzoeken (voor zover bekend), verspreidingsatlassen, de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF/quickscanhulp.nl) en waarneming.nl.

De gegevensset is samengesteld in juli 2012 en aangevuld met een veldbezoek in deze maand. Alleen gegevens vanaf 2002 zijn gebruikt. Oudere gegevens hebben een geringe informatiewaarde ten aanzien van de huidige situatie.

2. ANALYSE GEBIEDSBESCHERMING

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt per afwegingskader aangegeven of het plangebied deel uitmaakt van een beschermd gebied en wordt inzichtelijk gemaakt of door de geplande ingreep een mogelijk negatieve invloed te verwachten is op aanwezige beschermde gebieden in de omgeving.

Ten aanzien van gebiedsbescherming is een aantal afwegingskaders relevant:

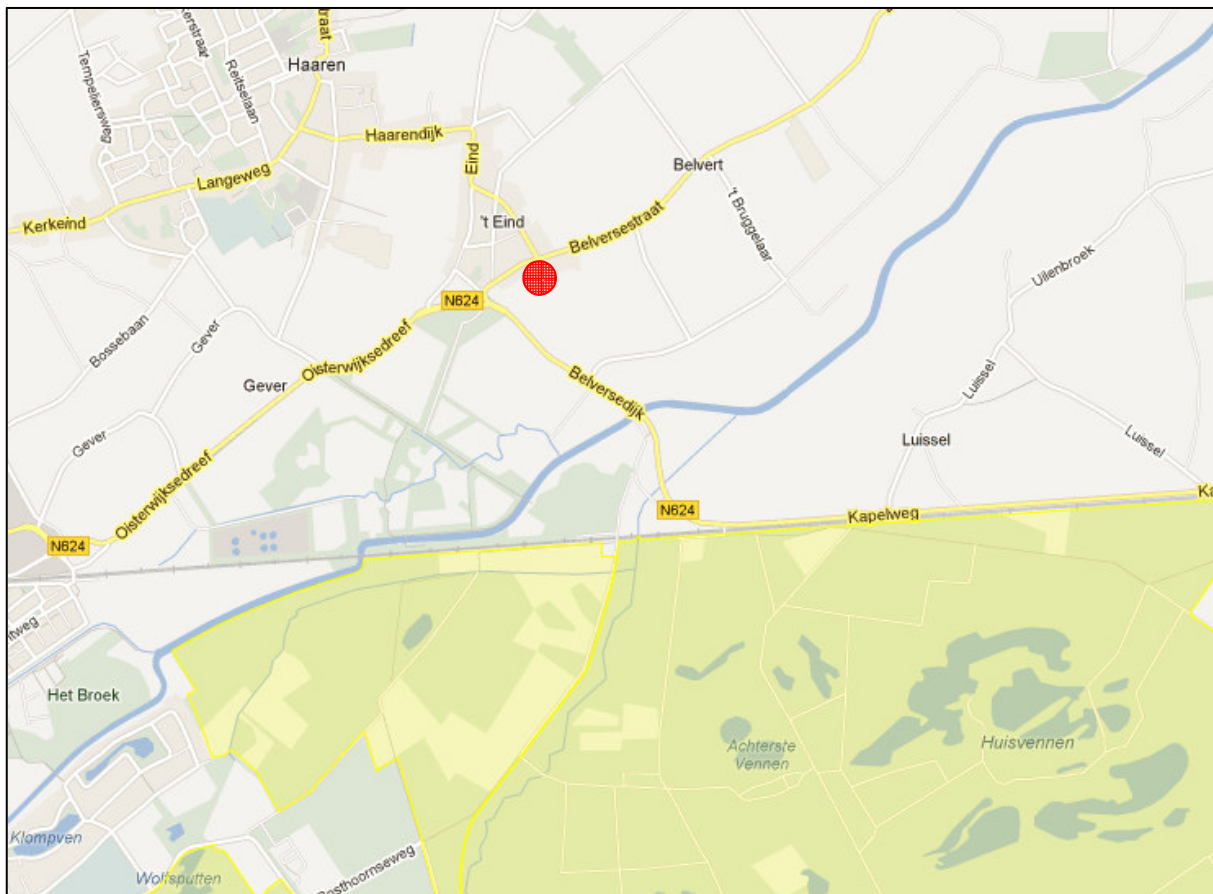
- Afwegingskader Natuurbeschermingswet (Natura 2000 en Beschermde natuurmonumenten);
- Afwegingskader Nota Ruimte (Ecologische hoofdstructuur).

Aanvullend daarop worden mogelijke implicaties van de voorgenomen ontwikkeling op grond van de Boswet in beeld gebracht.

Voor meer informatie over deze afwegingskaders en/of de Boswet wordt verwezen naar bijlage 1. Bij onbekendheid met deze afwegingskaders wordt geadviseerd deze bijlage eerst door te nemen.

2.2 Afwegingskader Natura 2000

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000 gebied (zie figuur 8). Natura 2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen ligt op een afstand van 0,9 kilometer.

Figuur 8: Ligging plangebied (rood) ten opzichte van Natura 2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen (lichtgeel).

Kampina & Oisterwijkse Vennen als Natura 2000 gebied is aangewezen voor 14 habitattypen, 5 habitatsoorten en 3 vogelsoorten.

Tabel 1: Doelen voor Natura 2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen en de gevoeligheid voor verstoringsfactoren (bron: Effectenindicator, Ministerie van EL&I, 2011).

	Bewuste verandering soortensamenstelling Verandering in populatiedynamiek Verstoring door mechanische effecten Optische verstoring Verstoring door trilling Verstoring door licht Verstoring door geluid Verandering dynamiek substraat Verandering overstromingsfrequentie Verandering stroomsnelheid Vernatting Verdroging Verontreiniging Verzilting Verzoetening Vermesting Verzuuring Versnippering Oppervlakteverlies																		
Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Stuifzandheiden met struikheide	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zeer zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	...	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Heischrale graslanden	■	■	...	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Blauwgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Galigaanmoerassen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Oude eikenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Vochtige alluviale bossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Drijvende waterweegbree	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gestreepte waterroofofkever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gevlekte witsnuitlibel	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kleine modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dodaars (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Taigarietgans (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

■ zeer gevoelig
 ■ gevoelig
 ■ niet gevoelig
 ■ n.v.t.
 ... onbekend

Afweging en conclusie:

Het plangebied ligt op een afstand van 0,9 kilometer van het Natura 2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen. De werkzaamheden zijn beperkt in ruimte en tijd en hebben een zeer gering uitstralingseffect op de directe omgeving (trilling, geluid). Van effecten op iets grotere afstand van de locatie van de voorgenomen ontwikkeling (meer dan 250 meter) is geen sprake.

Negatieve effecten op het Natura 2000 gebied zijn op basis van de aard van de voorgenomen activiteiten en de afstand van het plangebied tot dit gebied uit te sluiten. Het aanvragen van een natuurbeschermings-wetvergunning is niet nodig.

2.3 Afwegingskader Beschermd natuurmonumenten

Beschermd natuurmonument Hildsven ligt op een afstand van 6,4 kilometer van het plangebied.

Afweging en conclusie:

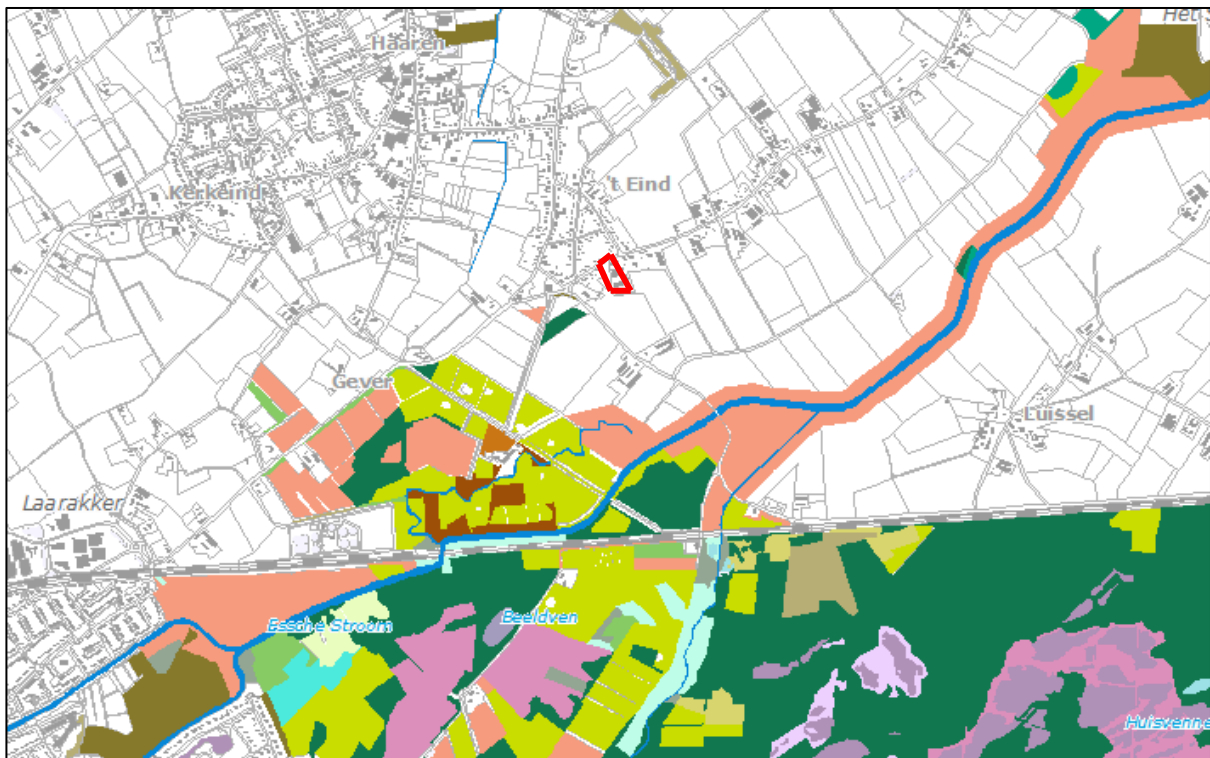
Gelijk aan de afweging en conclusie uit paragraaf 2.2.

2.4 Afwegingskader Verordening Ruimte (2010)*Ligging ten opzichte van EHS*

Het plangebied valt geheel buiten de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) (zie figuur 9).

Afweging en conclusie

Aangezien het perceel op enige afstand ligt van de EHS, is de Verordening Ruimte (2010) voor wat betreft het aspect EHS niet van toepassing.

Figuur 9: Ligging plangebied (rood) ten opzichte van EHS. Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS (Informatiekaart Natuurbeheersplan 2011 - 2012, provincie Noord-Brabant, 2011).

2.5 Boswet

In Haaren is voor het kappen van een boom of andere houtopstanden een omgevingsvergunning nodig. Van kappen kan ook sprake zijn als er zeer drastisch wordt gesnoeid, bijvoorbeeld het verwijderen van de kroon uit

een boom. Alleen de eigenaar van een boom kan een omgevingsvergunning aanvragen (of moet daarvoor toestemming geven). Een omgevingsvergunning voor het vellen van beschermde houtopstanden, voor een houtopstand binnen de bebouwde kom, wordt in beginsel geweigerd indien de houtopstanden op de "lijst waardevolle houtopstanden" zijn opgenomen. De gemeente kan aan de vergunning aanvullende voorwaarden verbinden, zoals een herplantplicht. De gemeente kan tevens een termijn stellen waarbinnen moet worden voldaan aan de herplantplicht. Valt de houtopstand onder de werking van de Boswet (buiten de bebouwde kom), dan moet het kappen worden gemeld bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Indien bomen in het plangebied geveld moeten worden dient het verzoek tot vellen deel uit te maken van de op te stellen omgevingsvergunning.

3. ANALYSE SOORTBESCHERMING

3.1 Inleiding

Ten aanzien van soortbescherming is de Flora- en faunawet (inclusief de Europese Habitatrichtlijn) relevant. Voor meer informatie over deze afwegingskaders en/of de Boswet wordt verwezen naar bijlage 1. Bij onbekendheid met dit wettelijk kader wordt geadviseerd deze bijlage eerst door te nemen.

In dit hoofdstuk wordt onderzocht of beschermde soorten in het plangebied en de omgeving daarvan voorkomen. Daartoe zijn gegevens verzameld uit diverse verspreidingsatlassen en van de sites waarneming.nl en quickscanhulp.nl. Bij waarneming.nl is een straal van 50 meter uit de grens van het plangebied aangehouden. In deze database werden geen waarnemingen uit het plangebied en directe omgeving gevonden. De nauwkeurigheid van de gegevens uit de quickscanhulp (NDFF) bedraagt een straal van een kilometer rond het plangebied (zie bijlage 2).

De gegevensset is samengesteld in juli 2012 en aangevuld met een oriënterend veldbezoek in dezelfde maand. De resultaten van het veldbezoek zijn in deze rapportage opgenomen.

Indien beschermde soorten aanwezig zijn, wordt aangegeven welke eventuele vervolgstappen moeten worden doorlopen.

3.2 Flora

Uit de verzamelde gegevens blijkt dat binnen een straal van een kilometer rond het plangebied groeiplaatsen bekend zijn van beschermde plantensoorten (Beenbreek, Gele helmbloem, Kleine zonnedaauw, Ronde zonnedaauw, Tongvaren, Waterdrieblad en Wilde gagel)(zie ook bijlage 2, gegevens NDFF). De meeste van deze soorten komen voor in het Natura 2000 gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen dat net binnen de grens van een kilometer afstand tot het plangebied ligt.

Tijdens het veldbezoek werden geen beschermde soorten planten aangetroffen en werd geconstateerd dat geschikte groeiplaatsen voor beschermde soorten op grond van het aangetroffen biotoop niet aanwezig zijn binnen het plangebied. Bij de voorgenomen ruimtelijk ontwikkelingen is een ontheffingsaanvraag voor flora in het kader van de Flora- en faunawet niet aan de orde.

3.3 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek werden sporen van de Mol aangetroffen. Het plangebied en de aangrenzende agrarische gronden maken daarnaast naar verwachting deel uit van het leefgebied van algemeen voorkomende soorten woelmuizen, Egel, Konijn en Haas. Deze soorten worden genoemd in tabel I van de Flora- en faunawet en genieten een lichte bescherming. Voor soorten uit tabel I geldt een vrijstelling van art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Wel is de zorgplicht van kracht.

In de gegevens van de NDFF zijn waarnemingen opgenomen van Eekhoorn (matige bescherming, tabel II). Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het leefgebied van deze soort. In de bomen binnen het plangebied zijn echter geen vaste verblijfplaatsen van Eekhoorn aanwezig. Deze bomen en struiken sluiten niet aan op de beplanting in de omgeving van het plangebied. Tijdens de ruimtelijke ontwikkeling worden enkele bomen gekapt. Het plangebied wordt door de aanleg van tuinen en boomgroepen echter meer geschikt als leefgebied voor Eekhoorn.

Vleermuizen

Uit de gegevensset zijn vier soorten vleermuizen bekend uit de omgeving van het plangebied: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis (bron NDFF). Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet (tabel III).

De aanwezigheid van de soortgroep 'vleermuizen' vormt een bijzondere uitdaging bij het uitvoeren van projecten. Dit komt omdat deze soortgroep een nachtelijke en verborgen leefwijze kent en een complexe structuur van verblijfplaatsen (met verschillende functies) heeft. Objecten waar een grote kolonie huist, zijn tijdens een ecologisch veldonderzoek goed te traceren. Als er maar een of enkele vleermuizen gebruik maken van een object wordt dit moeilijker. In bijna elk dorp en elke stad zijn vleermuizen aanwezig. Ze worden vaak foeragerend of op weg naar een foerageergebied gezien. In principe zijn alle objecten met spleten en holten potentieel geschikt als verblijfplaats; in praktijk betekent dat dat zeer veel gebouwen potentieel geschikt zijn.

Belangrijk is het behouden van de ecologische betekenis van het plangebied voor eventueel aanwezige beschermde flora en fauna (waaronder vleermuizen). Dit wordt door het Ministerie van EL&I (www.hetInvloket.nl) aangeduid als behoud van ecologische functionaliteit. Soms zijn maatregelen nodig voor het behoud van deze ecologische functionaliteit (behoud vaste verblijfplaatsen en/of behoud functies leefgebied). De maatregelen dienen ervoor te zorgen dat een plek of gebied blijft voorzien in alles dat nodig is om de soort duurzaam in stand te houden. De maatregelen moeten voorkomen dat negatieve effecten op de kwaliteit en kwantiteit van de functies van het leefgebied van de beschermde soort optreden.

Als voldoende maatregelen kunnen worden genomen om schadelijke effecten op beschermde diersoorten in het plangebied te voorkomen dan is een ontheffing niet aan de orde. Als er geen of onvoldoende maatregelen genomen kunnen worden en schadelijke effecten op beschermde diersoorten in het plangebied niet te voorkomen zijn dan dient een ontheffing te worden aangevraagd.

Tijdens het veldbezoek is nagegaan in hoeverre het plangebied geschikt is als foerageer-, migratie- of vliegroute en als verblijfsgebied (aanwezigheid vaste rust- en verblijfsplaatsen).

- Foerageergebied: het plangebied maakt mogelijk deel uit van het foerageergebied van vleermuizen. Door de voorgenomen ontwikkeling vinden in het foerageergebied veranderingen plaats. Het plangebied blijft tijdens en na de ontwikkeling functioneel als foerageergebied en wordt na de aanleg van de tuinen naar verwachting toe in kwaliteit als foerageergebied (meer groene elementen).
- Vliegroutes: De bomenrij die aanwezig is in het plangebied kan onderdeel vormen van een vliegroute van een of meerdere genoemde soorten. De connectiviteit van deze soorten met landschapselementen is echter laag. Deze soorten kunnen zich gemakkelijk aanpassen aan kleine veranderingen in landschapselementen waardoor de functionaliteit van het plangebied als vliegroute niet aangetast wordt.
- Verblijfplaatsen: de te slopen opstallen die nog in gebruik zijn herbergen potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn beschermd in de Flora- en faunawet. Om meer duidelijkheid te krijgen over de betekenis van de opstallen voor vleermuizen in de huidige situatie zou een jaarrond onderzoek uitgevoerd moeten worden (minimaal vier bezoeken op verschillende tijdstippen in het jaar). Juridisch gezien biedt een dergelijk onderzoek de meeste zekerheid. Als daarvoor de tijd ontbreekt, dienen uit voorzorg op voorhand mitigerende maatregelen genomen te worden tijdens de sloop om schade aan individuen te voorkomen. Daarnaast dienen maatregelen genomen te worden om de ecologische functionaliteit van het plangebied en omgeving te waarborgen in de vorm van het aanbrengen van tijdelijke verblijfplaatsen (vleermuiskasten). In de nieuwbouw kan vervolgens worden voorzien in het aanbrengen van nieuwe duurzame verblijfplaatsen. Het nadeel van deze werkwijze is dat er onvoldoende zekerheid bestaat omtrent de aanwezigheid van verblijfplaatsen en de noodzaak en omvang van mitigatie.

Mitigerende maatregelen voorafgaand aan de sloop:

- In een deel van het plangebied dat ongestoord blijft (dat deel van de bomenrij dat blijft bestaan), in een zo vroeg mogelijk stadium drie vleermuiskasten ophangen (tussen westelijke en oostelijke richting).
- Door het creëren van onaantrekkelijke omstandigheden (licht, kou, tocht) worden eventueel aanwezige vleermuizen ontmoedigd om zich te vestigen in de te slopen opstallen en/of gestimuleerd een ander onderkomen te zoeken. Dit kan worden gedaan door gaten in de buitenmuren te maken, waardoor de spouwmuren niet meer geschikt zijn als verblijfsplaats. Het maken van gaten in de buitenmuren dient zo mogelijk enkele weken voorafgaand aan de sloop te worden uitgevoerd (vanaf eind maart tijdens een warmere periode);

- Daklijsten zijn te beschouwen als een potentieel geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Voorafgaand aan de sloop dient de daklijst onaantrekkelijk te worden gemaakt als verblijfplaats. Dit kan worden bewerkstelligd door delen te verwijderen waardoor tocht optreedt. Hierdoor hebben aanwezige vleermuizen de kans een ander onderkomen te zoeken;

Mitigerende maatregelen tijdens slopen:

- Slopen wordt uitgevoerd door middel van strippen, oftewel voorzichtig verwijderen van onderdelen van het dak voorafgaand aan verdere sloop;
- De voor vleermuizen meest gunstige periodes om te slopen zijn:
 - **eind maart tot en met april, tijdens een warmere periode.** De dieren zijn dan niet meer in winterslaap en kunnen zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De overwinteringsperiode is voorbij en de kraamperiode is nog niet begonnen.
 - **half september tot eind oktober, tijdens een warmere periode.** De dieren zijn dan nog niet in winterslaap en kunnen zelfstandig een andere verblijfplaats zoeken. De paartijd is voorbij en de overwinteringsperiode is nog niet begonnen.
 - slopen kan eventueel nog in november, mits de temperatuur 's nachts niet meer dan vijf nachten achtereen onder de 3° Celsius en overdag onder de 8° Celsius komt.
- Indien tijdens de sloop onverhoopt toch (lethargische) vleermuizen worden aangetroffen, dienen de dieren met rust te worden gelaten en dient het sloopwerk op deze plek (tijdelijk) stilgelegd te worden. De dieren kunnen dan op eigen kracht een andere verblijfplaats opzoeken. Formeel dient op dat moment een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Maatregelen nieuwe verblijfplaatsen

In het plangebied dienen nieuwe duurzame voorzieningen aangebracht te worden voor vleermuizen. Deze worden bij voorkeur verspreid door het plangebied op verschillend geëxponeerde gevelzijdes (tussen westelijke en oostelijke richting) aangebracht.

Hiervoor zijn meerdere opties: in muren van de nieuwbouw kunnen speciale vleermuisstenen ingebouwd worden, delen van spouwmuren kunnen toegankelijk gemaakt worden of op de muur kunnen speciale vleermuisstenen aangebracht worden (zie bijlage 3). Bij gebruik van inbouwstenen verdient het de voorkeur deze stenen in een groep van 4-5 naast elkaar te plaatsen op een zuidwest, zuid of zuidoost geëxponeerde wand. De voorziening dient hoog aan de nieuwe gebouwen onder de dakrand te worden aangebracht. Aangezien uitgegaan wordt van maximale compensatie (door het ontbreken van inventarisatiegegevens) dienen op minimaal drie locaties clusters van vijf inbouwstenen te worden aangebracht of spouwmuren toegankelijk te worden gemaakt. Via onderstaande link is uitgebreide informatie te vinden hoe rekening gehouden kan worden met vleermuizen in nieuwbouwprojecten:

http://www.landschapsbeheer.net/uploads/landschapsbeheerflevoland/pdf/projects/brochure_vleermuisvriendelijk_bouwen.pdf

3.4 Vogels

In de Flora en faunawet worden **alle broedende** vogels strikt beschermd. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

In een aantal gevallen worden **ook de nesten** van een aantal soorten jaarrond beschermd. Indien nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt, een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn. De volgende typen (aflopend in beschermde status) worden onderscheiden (zie tabel):

Type	Omschrijving	Soorten
A	Ontheffingsaanvraag altijd noodzakelijk Nest jaarrond beschermd	Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw.
B	Ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk EL&I heeft tevens aangegeven dat <i>“De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Dienst Regelingen, uitleg flora en faunawet 2009).”</i>	Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht
C	Ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk Nest voor eenmalig gebruik	Overige soorten

Type A: Tijdens het veldbezoek zijn de opstallen onderzocht op het voorkomen van braakballen en andere sporen van uilen die kunnen duiden op broeden. Deze werden niet waargenomen. Andere jaarrond beschermde nesten of broedvogels met jaarrond beschermde nesten werden eveneens niet waargenomen.

Type B: Tijdens het veldbezoek werden Spreeuw als zekere en Koolmees als mogelijke broedvogel vastgesteld. Door de ruimtelijke ontwikkelingen is geen negatief effect te verwachten op de populaties lokaal of regionaal.

Type C: Tijdens het veldbezoek werd vastgesteld dat een aantal algemene broedvogels van het plangebied gebruik maken en mogelijk broeden in het plangebied (Vink, Houtduif, Turkse tortel, Holenduif, Heggenmus, Merel). Voor deze soorten blijft het plangebied geschikt na uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling.

Voor het plangebied en omgeving geldt gezien bovenstaande bevindingen dat altijd rekening gehouden dient te worden met bescherming **van (in gebruik zijnde) nesten tijdens de broedperiode**. Als richtlijn kan voor het plangebied een broedperiode aangehouden worden van 15 maart tot en met 15 augustus. Het verdient aanbeveling versturende werkzaamheden buiten deze periode uit te voeren. Indien door een ter zake deskundige uitgesloten wordt dat broedende vogels aanwezig zijn binnen het plangebied, dan kan eventueel ook tijdens de broedperiode gewerkt worden. Een ontheffingsaanvraag voor de ruimtelijke ontwikkelingen in dit plangebied is niet noodzakelijk mits rekening gehouden wordt met aanwezige broedvogels.

3.5 Amfibieën

Uit de gegevensset is bekend dat Alpenwatersalamander, Kamsalamander, Vinpootsalamander, Heikikker en Poelkikker in een straal van een kilometer rond het plangebied voorkomen (zie bijlage 2). Uitgezonderd Alpenwatersalamander die een lichtere bescherming geniet (tabel II), genieten deze soorten een strikte bescherming in de Flora - en faunawet (tabel III). Het plangebied is ongeschikt voor deze soorten die speciale eisen stellen aan hun leefgebied. Mogelijk komen wel Gewone pad, Bruine kikker en groene kikker voor langs de randen van het plangebied (lichte bescherming, vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen). Het plangebied blijft geschikt als leefgebied voor deze soorten. Een ontheffingsaanvraag is niet nodig. Wel is de zorgplicht van kracht.

3.6 Reptielen

Uit de gegevens van de NDFF is in een straal van een kilometer de Levendbarende hagedis bekend. Op basis van het aangetroffen biotoop in het plangebied is de aanwezigheid van reptielen uit te sluiten. Een ontheffingsaanvraag ten aanzien van reptielen in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

3.7 Vissen

Uit de omgeving van het plangebied is de Paling bekend (NDFF). Geschikt biotoop (jaarrond open water) ontbreekt in het plangebied. Een ontheffingsaanvraag ten aanzien van vissen in het kader van de Flora- en faunawet is niet nodig.

3.8 Insecten

Uit de samengestelde gegevensset zijn waarnemingen bekend van Heideblauwtje (strikte bescherming). Tijdens het veldbezoek werd vastgesteld dat het plangebied ongeschikt is (waardplant heide ontbreekt) als leefgebied voor deze en andere beschermde soorten insecten (geen jaarrond open water aanwezig).

4. CONCLUSIES

4.1 Conclusies gebiedsbescherming

- Het plangebied maakt geen deel uit van een beschermd gebied op grond van de Natuurbeschermingswet. Negatieve effecten op beschermde gebieden zijn op basis van de aard van de voorgenomen activiteiten en de afstand van het plangebied tot deze gebieden uit te sluiten. Het aanvragen van een natuurbeschermingswetvergunning is niet nodig.
- Het plangebied ligt buiten de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Verordening Ruimte (2012) is voor wat betreft het aspect EHS niet van toepassing.
- Indien bomen in het plangebied geveld moeten worden, dient het verzoek tot vellen deel uit te maken van de op te stellen omgevingsvergunning.

4.2 Conclusies soortbescherming

- Op basis van het veldbezoek, de beschikbare gegevens en de locatie en inrichting van het plangebied worden de beschikbare gegevens toereikend geacht om een goede inschatting te maken van de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten. Nader veldonderzoek wordt aanbevolen naar vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen. Indien hiervoor de tijd ontbreekt dienen mitigerende maatregelen op voorhand genomen te worden om de (potentiële) functionaliteit van het plangebied te behouden.
- Het plangebied maakt deel uit van het leefgebied van beschermde soorten uit tabel I Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van artikel 8 tot en met 12 bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het plangebied kan eveneens deel uitmaken van het leefgebied van beschermde soorten uit tabel II en III. Voor een aantal soorten geldt dat er geen overlap is in ruimte en of tijd tussen leefgebied en de werkzaamheden of dat geen aantasting plaatsvindt van de ecologische functionaliteit. Voor deze soorten is geen extra aandacht nodig. De overige soorten worden in de tabel hieronder weergegeven.

Tabel 3: Overzicht soortgroepen en soorten waarvoor extra aandacht nodig is.

Soortgroep	Soorten	Maatregel
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis	• Nader onderzoek naar de betekenis van het plangebied voor deze soorten of; • Mitigeren op voorhand. Voor mitigerende maatregelen voorafgaand en tijdens de sloop en bij nieuwbouw: zie paragraaf 3.3.
Broedvogels	Alle	• Geen werkzaamheden uitvoeren in de broedtijd (globaal 15/3 - 15/8*) of vooraf uitsluiten dat broedgevallen aanwezig zijn. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

- De verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet worden niet overtreden **mits** de in de tabel genoemde mitigerende maatregelen uitgevoerd worden. Bij het aantreffen van vleermuizen tijdens de sloop dient het werk te worden stilgelegd en dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd.

- In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Dit houdt in dat voorafgaand aan de ingreep alle maatregelen dienen te worden getroffen om nadelige gevolgen op flora en fauna voor zover mogelijk te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Deze zorgplicht¹ geldt altijd, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

¹ In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken). De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

5. LITERATUURLIJST EN WEBSITES

Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. LNV, 2005.

Besluit houdende wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet. 2005.

Besluit inwerkingtreding Flora- en faunawet. Vastgesteld d.d. 12 december 2001. Staatsblad 2001, nr. 656.

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting uitgeverij van de KNNV, Utrecht.

Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema, 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.

Dienst Landelijk Gebied, 2006. Handreiking Flora- en faunawet.

Europese Gemeenschappen, Richtlijn no. 79/409 inzake het behoud van de Vogelstand. Brussel, 1979.

Europese Gemeenschappen, 1992. Richtlijn no. 92/43 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Brussel, 1992.

Flora- en faunawet. Vastgesteld d.d. 25 mei 1998. Staatsblad d.d. 14 juli 1998, nr. 402.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Ministerie van Volkshuisvesting. Ruimtelijke Ordening en Milieu, 2004. Nota Ruimte.

Provincie Noord-Brabant, 2012. Verordening Ruimte 2012.

Provincie Noord-Brabant, 2008. Paraplunota Ruimtelijke Ordening, Provincie Noord-Brabant, 2008.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998 - 2000 - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Twisk P. & H. Limpens, 2006. Een thuis voor de vleermuis. Beschermingsplan voor vleermuizen in Noord-Brabant; VZZ in opdracht van provincie Noord-Brabant, 2006.

Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke milieu in Europa. Bern, 1979.

www.brabant.nl

www.rijksoverheid.nl

www.testquickscanhulp.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 1 Relevante kaders natuurwetgeving en - beleid

Gebiedsbescherming

In 1992 heeft Nederland het internationale Biodiversiteitsverdrag ondertekend. Dit verdrag is het kader voor het nationale natuurbehoud. De Europese Unie heeft twee richtlijnen, de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn (VHR), ontwikkeld ter bescherming van de biodiversiteit. In het kader van deze VHR is Nederland de verplichting aangegaan om internationaal belangrijk geachte ecosystemen, planten- en diersoorten te beschermen. Daarvoor zijn speciale gebieden (Natura-2000 gebieden) aangewezen of aangemeld. De gebieden worden, samen met de beschermde natuurmonumenten, beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998.

De overheid streeft naar een samenhangend netwerk van hoogwaardige natuurgebieden (o.a. de VHR-gebieden) en ontwikkelt om deze reden de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op provinciaal niveau vormt de EHS samen met de Provinciale Ontwikkelingszone Groene waarden (POG) de ecologische structuur in Limburg. De bescherming van de EHS is vastgelegd in de Nota Ruimte, de bescherming van de POG is vastgelegd in het provinciale afwegingskader Beleidsregel Mitigatie en compensatie natuurwaarden.

Het onderzoek naar de beschermingsstatus van het plangebied en beschermde natuurgebieden in de omgeving wordt uitgevoerd door te toetsen aan drie beschermingskaders: VHR, NB-wet en Provinciale regelgeving. Onderzocht wordt of:

- het plangebied deel uitmaakt van een beschermd gebied;
- door de geplande ingreep een negatieve invloed te verwachten is op aanwezige beschermde gebieden in de omgeving.

Achtergrond bescherming Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten

Gebiedsbescherming VHR-gebieden en Beschermde natuurmonumenten

Europese bescherming

De Vogel- en Habitatrichtlijn (1979,1992) beschermt gebieden door plannen en projecten rond deze gebieden te toetsen op mogelijk significante effecten. Afhankelijk van de aard van het effect (onderzocht in een 'voortoets') dient een verstorings-/verslechteringstoets of een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit een passende beoordeling blijkt dat negatieve effecten op beschermde natuurwaarden te verwachten zijn, dient de ingreep te worden getoetst aan het volgende afwegingskader:

- Alternatieven: (in breedste zin van het woord) zijn niet voorhanden,
- Belang: voor ingrepen in of bij Vogel- en Habitatrichtlijngebieden geldt een *dwingende* reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard,
- Compensatie: moet altijd vooraf en tijdig worden gerealiseerd.

Nationale bescherming

De Natuurbeschermingswet (1998) beschermt VHR-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten door plannen, projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de leefgebieden of habitats kunnen verslechteren, niet toe te staan zonder vergunning. Om inzichtelijk te maken of natuurwaarden verslechteren dient (indien een plan of project in of in de nabijheid van een NB-wet gebied ligt) een habitattoets te worden uitgevoerd.

Alle mitigerende en compenserende maatregelen dienen ervoor te zorgen dat de samenhang van Natura 2000 (het netwerk van natuurgebieden in Europa) bewaard blijft.

Achtergrond bescherming EHS

Bescherming EHS

Nota Ruimte

De visie van het rijk op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland wordt weergegeven in de Nota Ruimte. In deze Nota wordt duidelijk welke waarden overal tenminste gegarandeerd worden (de basiskwaliteit) en voor welke ruimtelijke structuren het rijk een grotere verantwoordelijkheid heeft. Daar streeft het rijk naar meer dan basiskwaliteit. Voor natuur en landschap wordt gestreefd naar de ontwikkeling van een netwerk van VHR-gebieden, de EHS, NB-wetgebieden en de robuuste ecologische verbindingen. Voor gebieden met een beschermde status geldt de verplichting tot instandhouding van de wezenlijke kenmerken en waarden en een 'nee, tenzij' - regime. Ingrepen in of in de onmiddellijke nabijheid van deze gebieden worden niet toegestaan indien wezenlijke kenmerken, waarden of nagestreefde natuurontwikkeling worden aangetast.

Indien de ruimtelijke ontwikkeling na toetsing via het afwegingskader door gaat, kan natuurcompensatie noodzakelijk zijn. Van compensatie is pas sprake indien na mitigatie (verzachtende maatregelen) nog sprake is van negatieve effecten. Het afwegingskader van de Nota Ruimte is verfijnd in provinciale regelgeving.

Als een ingreep in de EHS onvermijdelijk is, geldt dat mitigerende maatregelen genomen moeten worden. Indien de mitigatie niet volstaat, moet voor het resterende effect worden gecompenseerd. Bij compensatie gelden de voorwaarden dat:

- geen nettoverlies aan natuurwaarden (areaal, kwaliteit en samenhang) optreedt,
- compensatie aansluitend of in de directe omgeving van het gebied is (duurzaamheid),
- indien kwalitatief gelijkwaardige compensatie aansluitend of nabij de plaats van ingreep niet mogelijk is compensatie op een andere locatie moet plaatsvinden,
- indien op een andere locatie compensatie niet mogelijk is, financieel moet worden gecompenseerd,
- het tijdstip van besluit over de geplande ingreep tevens tijdstip van besluit is over de aard, de wijze, het tijdstip van mitigatie en het tijdstip van compensatie.

Provinciale bescherming

De beschermingsformule uit de Nota Ruimte is nader uitgewerkt door de Provincie Noord-Brabant in de Verordening Ruimte, artikel 4.2. Bescherming van de ecologische hoofdstructuur

1. Een bestemmingsplan dat is gelegen in de ecologische hoofdstructuur:
 - a. strekt tot het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de ecologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden;
 - b. stelt regels ter bescherming van de ecologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden en houdt daarbij rekening met de overige aanwezige waarden en kenmerken, waaronder de cultuurhistorische waarden en kenmerken.
2. In afwijking van het eerste lid neemt een bestemmingsplan de geldende niet-natuurbestemming en de met het oog daarop gegeven regels omtrent het gebruik van de grond en van de zich daarop bevindende bouwwerken in acht.
3. In afwijking van het tweede lid stelt de gemeenteraad binnen negen maanden nadat op grond van een verplichting van Gedeputeerde Staten of van een waterschapsbestuur de inrichting en het beheer voor natuurdoeleinden zijn verzekerd, een bestemmingsplan vast waarbij de geldende niet-natuurbestemming is gewijzigd naar een natuurbestemming met overeenkomstige toepassing van de bepalingen van het eerste lid.
4. Een bestemmingsplan dat is gelegen buiten de ecologische hoofdstructuur en dat leidt tot een aantasting van de ecologische waarden en kenmerken van de ecologische hoofdstructuur, strekt ertoe dat de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende, negatieve effecten worden gecompenseerd waarbij wordt voldaan aan de regels inzake het compenseren van verlies van ecologische waarden en kenmerken, bedoeld in artikel 4.11.

Boswet

Als voor het uitvoeren van de geplande ontwikkeling kap van bomen plaatsvindt buiten de contouren van de kaart van de Boswet, wordt getoetst of een meldings- en herplantingsplicht aan de orde is. Deze kaart betreft een in het bestemmingsplan vastgestelde grens. Binnen deze grens is het kapvergunningstelsel van de gemeente van toepassing, buiten de grens geldt de Boswet.

Boswet

De Boswet heeft de instandhouding van het Nederlandse bosareaal en houtopstanden als doel en biedt bescherming aan bosgebieden buiten de gemeentelijke kaart van de Boswet. Deze begrenzing valt niet altijd samen met de bebouwde kom ingevolge de wegenverkeerswetgeving. De Boswet kent drie belangrijke instrumenten ter instandhouding van bosareaal en houtopstanden buiten de bebouwde kom:

- de meldingsplicht
- de herbeplantingsplicht
- het kapverbod

Iedereen, ongeacht of hij eigenaar is volgens de Boswet, die een houtopstand gaat vellen moet deze activiteit vooraf melden (meldingsformulier aan Dienst Regelingen, Ministerie van LNV en eigenaar van de houtopstand). Deze verplichting geldt *niet* als o.a.:

- de grond nodig is voor de uitvoering van een werk overeenkomstig een goedgekeurd bestemmingsplan,
- het gaat om houtopstanden die een zelfstandige eenheid vormen, en of geen grotere oppervlakte beslaan dan 10 are, of in geval van rijbeplanting, gerekend over het totaal aantal rijen, niet meer bomen omvatten dan 20 stuks,
- het gaat om uitdunning van een bos,
- het gaat om periodiek vellen van griend- en hakhout,
- houtopstanden op erven en in tuinen, houtopstanden binnen de bebouwde kom, treurwilgen, Italiaanse populieren, lindes, paardenkastanjes, wegbepantingen en bepantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren, kerstbomen, vruchtbomen en windschermen om boomgaarden en kweekgoed.

De herbeplantingsplicht houdt in dat het gekapte bos opnieuw moet worden ingeplant of op een andere plek moet worden gecompenseerd. Herbeplanten op andere grond, dan waar de houtopstand is verwijderd, mag alleen indien Dienst Regelingen hiervoor toestemming heeft gegeven, mogelijk met voorschriften en beperkingen.

Het kapverbod kan worden opgelegd door de ministers van OCW en LNV ter bewaring van natuur- en landschapsschoon.

Indien de bomen vallen binnen de kaart van de Boswet liggen, dient een kapvergunning bij B&W van betreffende gemeente te worden aangevraagd. De Boswet zondert bepaalde categorieën bomen uit van gemeentelijke regelgeving. Dit betreft onder andere wilgen en populieren langs landbouwgronden en wegen, bomen van bosbouwondernemingen, fruitbomen en windschermen langs boomgaarden. Op deze bomen is een gemeentelijke kapverordening dus *niet* van toepassing.

Soortbescherming

De in het plangebied aangetroffen soorten worden getoetst aan drie wettelijke beschermingskaders: de Flora- en faunawet en de Vogel- en Habitatrichtlijn. Vervolgens wordt nagegaan of het plangebied voor deze soorten onderdeel is van het leefgebied. Op grond van de beschermingsstatus wordt onderzocht of er belemmeringen zijn om over te gaan tot de geplande ontwikkeling. Indien belemmeringen aan de orde zijn wordt per onderzochte groep een advies gegeven ten aanzien van de te nemen voorzorgsmaatregelen en/of de te volgen procedures.

Achtergronden soortbescherming (juridisch)

Soortbeschermingskaders

De Flora- en Faunawet (AMvB art. 75) deelt de soorten in drie tabellen in.

Voor soorten in **tabel 1** geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor soorten in **tabel 2** is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk, tenzij men beschikt of de werkzaamheden (aantoonbaar!) uitvoert volgens een door LNV vastgestelde gedragscode.

Soorten genoemd in **tabel 3** van de Flora- en Faunawet zijn streng beschermd. Afhankelijk van de betekenis van het plangebied en het voorkomen van (streng) beschermde soorten geldt een afwegingskader. De aanvraag van een ontheffing is alleen noodzakelijk indien de voorgenomen activiteiten/werkzaamheden een schadelijk effect hebben op de aanwezige beschermde soorten of op een vermindering van de ecologische functionaliteit voor deze soorten.

Vaak gaan werkzaamheden en de bescherming van soorten goed samen. Indien het werk zodanig wordt ingericht dat geen schade wordt toegebracht aan beschermde soorten is een ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk.

In de Flora- en Faunawet is een zorgplicht opgenomen. Dit houdt in dat voorafgaand aan de ingreep alle maatregelen dienen te worden getroffen om nadelige gevolgen op flora en fauna voor zover mogelijk te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Deze zorgplicht geldt altijd, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Verbodsbepalingen uit de Flora en Faunawet

Ten aanzien van beschermde planten:

Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 13: Het vervoeren of onder zich te hebben (in verband met verplaatsen).

Ten aanzien van beschermde dieren is het verboden:

Artikel 9: dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

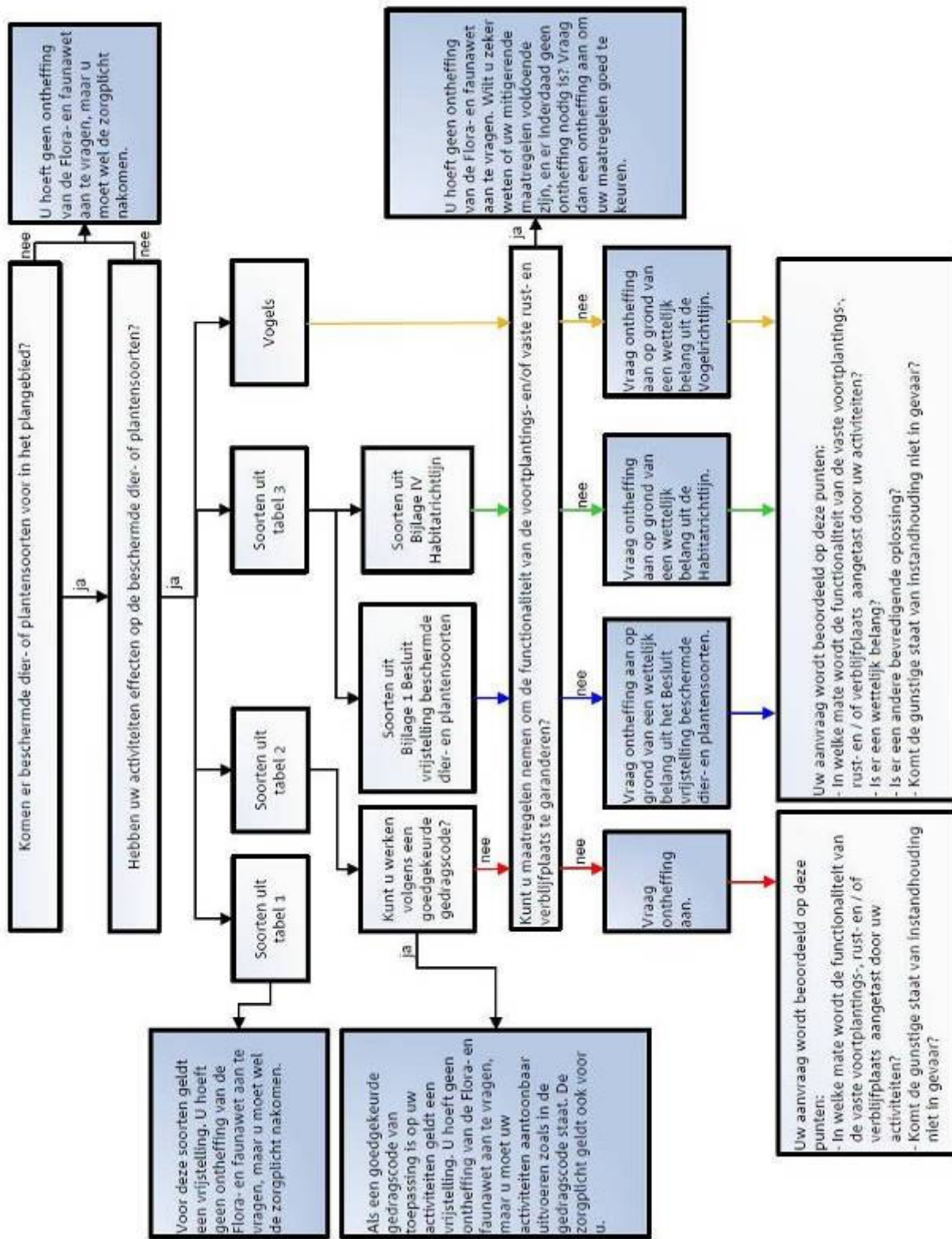
Artikel 10: dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13: planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te vervoeren of onder zich te hebben (in verband met verplaatsen) .

De Habitatrichtlijn noemt soorten in bijlagen. Soorten genoemd in bijlage IV genieten een uiterst strikte bescherming. Bij deze soorten geldt ook een afwegingskader. Dit Europees vastgestelde kader is strenger dan het afwegingskader van de Flora- en Faunawet. Voor soorten genoemd op bijlage II geldt dat speciale leefgebieden dienen te worden aangewezen. In deze taak wordt door de landelijke en provinciale overheid voorzien.

Bijlage 2 Gegevens NDFF

In onderstaande tabel staan de soorten aangegeven die *in en binnen een kilometer* van het onderzoeksgebied (blauwe vlak in de hieronder weergegeven figuur), de afgelopen vijf jaar zijn waargenomen. Hierin zijn alleen de soorten weergegeven van tabel II en III van de Flora- en faunawet en de vogels waarvan LNV op een indicatieve lijst aangeeft dat deze jaarrond beschermde nesten hebben. Meer informatie over de waarnemingen die hiervoor gebruik zijn is te vinden op de site van de Gegevensautoriteit Natuur.

NB: er wordt niet geselecteerd op type waarnemingen zoals, bijvoorbeeld enkel broedvogeltellingen voor de vogels. Het resultaat in de tabel geeft een overzicht van alle op het moment van opvragen goedgekeurde actuele waarnemingen, dus ook losse waarnemingen, in de NDFF voor bovengenoemde soorten.

"© NDFF - quickscanhulp.nl 31-07-2012 12:06:01".

Soort	Soortgroep	Bescherming	Afstand
Alpenwatersalamander	Amfibieën	tabel II	0 - 1 km
Levendbarende hagedis	Reptielen	tabel II	0 - 1 km
Beenbreek	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Gele helmbloem	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Kleine zonnedauw	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Ronde zonnedauw	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Tongvaren	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Waterdrieblad	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Wilde gagel	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Paling	Vissen; Zeeorganismen	tabel II	0 - 1 km
Eekhoorn	Zoogdieren	tabel II	0 - 1 km
Heikikker	Amfibieën	tabel III	0 - 1 km
Kamsalamander	Amfibieën	tabel III	0 - 1 km

Poelkikker	Amfibieën	tabel III	0 - 1 km
Vinpootsalamander	Amfibieën	tabel III	0 - 1 km
heideblauwtje	Insecten-Dagvlinders	tabel III	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Havik	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Huismus	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Roek	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Steenuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Laatvlieger	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km

Bijlage 3 Verblijfsplaatsen vleermuizen

Algemene informatie

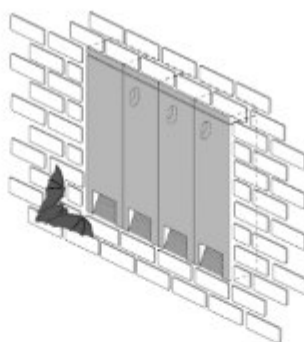
Een veel gebruikte toepassing is de vleermuiskast of inmetSELstenen, die op zuidwestzijde van het gebouw geplaatst dienen te worden. Een dergelijke kast moet op minstens 3 meter hoogte hangen. Kant-en-klare houten of houtbetonnen kasten zijn verkrijgbaar zijn voor € 35,- tot € 120,-; inmetSELstenen kosten € 20,- tot € 40,-.

Inbouwkasten voor vleermuizen zijn o.a. verkrijgbaar via onderstaande firma's:

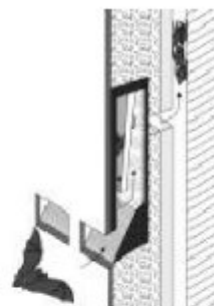
- Firma Schwegler (onder andere te bestellen via:
<http://www.vogelbescherming.be/winkel/catalogus/zoogdieren/houtbeton-inbouwsteen-27-vleermuis.html>
- Firma: Naturschutzbedarf Strobel (Inh. Kathrin Pröhl)
Nitzschkaer Straße 29A, D-04626 Kummer bei Schmölln
Tel. 0049-34491/81877 e-mail: Naturschutzbedarf.strobel@t-online.de
www.naturschutzbedarf-strobel.de
- Hasselfeldt-Naturschutz
Hauptstraße 86a
24869 Dörpstedt / Bünge
e-mail: info@hasselfeldt-naturschutz.de Waveka Hasselfeldt Naturschutz

In te metselen permanente vleermuiskast (type FR2). De buitenzijde kan worden afgewerkt met metselwerk, zodat alleen de

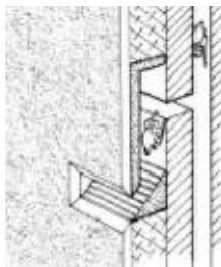
Vleermuiskast (type FR2) aan elkaar geschakeld, waardoor er één grote kraamkast ontstaat.

Vleermuiskast (type FR2) in verbinding met spouwruimte, open stootvoegen zijn hierdoor geen noodzaak.

In te metselen vleermuiskast (type 1FE van Schwegler).

Vleermuiskast type 1FE ingemetseld en verbonden met spouwruimte.

In te metselen permanente vleermuiskast (type vleermuiskwartier Winter 1W1), de ingemetselde variant van 1 WQ (zie eerste figuur)

Grote vleermuiskasten (broedkasten)

Te bestellen bij: <http://www.vivara.nl/product/id=280/vleermuizenbroedkast.html>

Bijlage 4 Overzicht beschermde soorten

In deze bijlage worden de toelichtingen van tabel 1, 2 en 3 weergegeven, inclusief de soorten van tabellen 2 en 3.

Toelichting tabel 1

Voor soorten opgenomen in tabel 1 geldt een vrijstelling voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.

Toelichting tabel 2

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten (*). Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.

Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Zoogdieren			
Damhert	<i>Dama dama</i>	Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>	Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>		
Reptielen en amfibieën			
Alpenwatersalamander	<i>Triturus alpestris</i>	Levendbarende hagedis	<i>Lacerta vivipara</i>
Dagvlinders			
Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>	Vals heideblauwtje	<i>Lycaeides idas</i>
Vissen			
Bermpje	<i>Noemacheilus barbatulus</i>	Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Meerval	<i>Silurus glanis</i>	Rivierdonderpad	<i>Cottus gobio</i>
Vaatplanten			
Aangebrande orchis	<i>Orchis ustulata</i>	Aapjesorchis	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>	Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtsorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>	Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>	Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>	Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>	Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>	Franjegentiaan	<i>Gentianella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>	Gele helmbloem	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>	Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>	Grote keverorchis	<i>Listera ovata</i>
Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>	Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	<i>Orchis morio</i>	Herfstschröforchis	<i>Spiranthes spiralis</i>
Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>	Honingorchis	<i>Hemerium monorchis</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>	Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>

Kleine keverorchis	<i>Listera cordata</i>	Kleine zonnedaauw	<i>Drosera intermedia</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>	Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Koraalwortel	<i>Corallorhiza trifida</i>	Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>	Lange zonnedaauw	<i>Drosera anglica</i>
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>	Maretak	<i>Viscum album</i>
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>	Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>	Ppijscheefkelk	<i>Arabis hirsuto sagittata</i>
Poppenorchis	<i>Aceras anthropophorum</i>	Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>	Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>
Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>	Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>
Ronde zonnedaauw	<i>Drosera rotundifolia</i>	Rood bosvogeltje	<i>Cephalanthera rubra</i>
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>	Schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>
Slanke gentiaan	<i>Gentianella amarella</i>	Soldaatje	<i>Orchis militaris</i>
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>	Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>	Stengelloze sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>	Stijf hardgras	<i>Catapodium rigidum</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>	Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>	Veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>	Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>	Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
Voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>	Wantsenorchis	<i>Orchis coriophora</i>
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>	Wilde gagel	<i>Myrica gale</i>
Wilde herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>	Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>	Wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
Witte muggenorchis	<i>Pseudorchis albida</i>	Zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
Zomerklokje	<i>Leucojum aestivum</i>	Zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>
Kevers			
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>		
Kreeftachtigen			
Rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>		

* Dienst Regelingen, Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke Ingrepn (26 augustus 2009). Door jurisprudentie (uitspraak Raad van State): bij vogels geen ontheffing belang e en j. Tast u door een ruimtelijke ingreep nesten aan van vogels of het bijbehorende essentiële leefgebied? Dan kunt u voor vogels naast belang j, ook geen ontheffing aanvragen op basis van belang e 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. De Raad van State heeft in haar uitspraak bepaald dat u voor vogels alleen nog ontheffing kunt krijgen op grond van een belang dat staat in de Vogelrichtlijn. Belang e en j staan beide niet in de Vogelrichtlijn. Dit betekent dus dat u op basis van deze belangen geen ontheffing meer kunt krijgen voor vogels.

Toelichting tabel 3

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn. uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).
- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Zoogdieren			
Das	<i>Meles meles</i>	Boommarter	<i>Martes martes</i>
Eikelmuis	<i>Elomys quercinus</i>	Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>	Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>
Reptielen en amfibieën			
Adder	<i>Vipera berus</i>	Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>	Vinpootsalamander	<i>Triturus helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>		
Vissen			
Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>	Bittervoorn	<i>Rhodeus cericeus</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>	Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>	Rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>
Dagvlinders			
Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>	Dwergblauwtje	<i>Cupido minimus</i>
Dwergdikkopje	<i>Thymelicus acteon</i>	Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>
Grote ijsvogelvinder	<i>Limenitis populi</i>	Heideblauwtje	<i>Plebejus argus</i>
Iepepage	<i>Strymonidia w-album</i>	Kalkgraslanddikkopje	<i>Spialia sertorius</i>
Keizersmantel	<i>Argynnis paphia</i>	Klaverblauwtje	<i>Cyaniris semiargus</i>
Purperstreepparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>	Rode vuurvinder	<i>Palaeochrysophanus hippothoe</i>
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>	Tweekleurig hooibeestje	<i>Coenonympha arcania</i>
Veenbesparelmoervlinder	<i>Bolaria aquilonais</i>	Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>

